

Vai kokmateriālu tarifi paliks spēkā, neskatoties uz ASV Augstākās tiesas lēmumu?

Jaunākā informācija liecina, ka ASV prezidents sola virzīt uz priekšu jaunu globālo tarifu ieviešanu neskatoties uz to, ka ASV Augstākā tiesa atcēla viņa iepriekšējos lēmumus

Avoti: ASV informācijas vietnes

ASV armija un Jūras spēki grīdas dēļu ražošanā savām vajadzībām izmanto milzīgus Dienvidaustrumāzijas tropu kokmateriālu apjomus, tostarp *šorejas* un *apitongas* koksni. Tomēr tagad tas mainīsies, jo Donalda Trampa administrācija vēlas ierobežot *šorejas* un *apitongas* koksnes importu, kā arī sadarbojas ar Eiropas Savienību, lai abas koku sugas iekļautu *CITES apdraudēto sugu sarakstā.

Prezidents Tramps ir divkāršojis tarifus kokmateriāliem, skapjiem, tualetes piederumiem un mīkstajām mēbelēm, ko ievieš Amerikas Savienotajās Valstīs. Donalds Tramps nosaucis ASV Augstākās tiesas tiesnešus, kuri lēma pret viņa noteiktajiem atbrīvošanas tarifiem, par "mulķiem un neliešiem". D.Tramps solīja noteikt 10% globālajiem tarifiem, uzsverot to, ka šī likme būs "papildus mūsu jau noteiktajiem parastajiem tarifiem".

ASV prezidents uzrunāja plašsaziņas līdzekļus pēc ASV Augstākās tiesas šokējošā lēmuma pret Trampa tarifiem, - ar 6 pret 3 balsīm tika apstiprināts zemākas instances tiesas atzinums, ka Donalds Tramps ir pārsniedzis savas pilnvaras, ieviešot tarifus saskaņā ar likumu, kas paredzēts valsts ārkārtas situācijām. Tas nozīmē, ka Amerikas Savienotajām Valstīm tagad ir jāatmaksā vairāk nekā 100 miljardi ASV dolāru iekasēto tarifu veidā.

“Ar tūlītēju spēkā stāšanos visi valsts drošības tarifi saskaņā ar 232. pantu un esošie 301. panta tarifi, - tie ir spēkā un paliek spēkā, pilnībā ieviesti un pilnā spēkā un izpildāmi,” uzsvēra prezidents Tramps. “Šodien es parakstīšu rīkojumu par 10 % globāla tarifa ieviešanu saskaņā ar 122. pantu papildus mūsu parastajiem tarifiem, kas jau tiek piemēroti. Un mēs arī uzsākam vairākas 301. panta un citas izmeklēšanas, lai aizsargātu mūsu

valsti no citu valstu un uzņēmumu negodīgas tirdzniecības prakses.”

Jaunie tarifi tika ieviesti pēc tam, kad prezidents 2025.gada oktobrī parakstīja 232. panta tarifus, kurus neietekmēja Augstākās tiesas lēmums, kas noteica 10% tarifa likmi kokmateriālu pārdošanai no 14.oktobra un 25% tarifu skapjiem, tualetes piederumiem un mīkstajām mēbelēm (no 2026.gada 1.janvāra ir spēkā paaugstināti tarifi līdz pat 50%), ja vien attiecīgās valstis nevarēs panākt vienošanos ar ASV sekretāru Hovardu Latniku (*Howard Lutnick*).

Toreiz prezidents Tramps sacīja, ka kokmateriālu imports vājina ASV ekonomiku, kā rezultātā pastāvīgi draud kokzāģētavu slēgšana, tiek traucētas koksnes produktu piegādes ķēdes un samazinās ASV vietējās kokapstrādes nozares noslodze: “Sakarā ar Amerikas Savienoto Valstu kokrūpniecības stāvokli Amerikas Savienotās Valstis, iespējams, nespēs apmierināt pieprasījumu pēc koksnes izstrādājumiem, kas ir izšķiroši svarīgi valsts aizsardzībai un kritiskajai infrastruktūrai,” teikts D.Trampa paziņojumā, piebilstot, ka kokmateriāli tiek izmantoti “infrastruktūras būvniecībai operatīvajām pārbaudēm, personāla vajadzībām. materiālu glabāšanai, munīcijas transportēšanai, kā munīcijas sastāvdaļas un kā komponents raķešu aizsardzības sistēmās un kodolieroču pārvietošanas transportlīdzekļu termiskās aizsardzības sistēmās”.

ASV armija jau vairāk nekā desmit gadus strādā pie masīvkoka būvmateriālu izmantošanas militārajās instalācijās. 2016. gadā sprādzienbīstamie testi apstiprināja šādu materiālu izturību spēcīgas kaujas uguns apstākļos.

Kāpēc ASV Augstākā tiesa atcēla globālos tarifus

ASV Augstākā tiesa izdeva 170 lappušu garu lēmumu, kurā atzina, ka prezidenta Trampa rīcība, izmantojot 1977. gada Starptautisko ārkārtas ekonomisko pilnvaru likumu, lai vienpusēji noteiktu tarifus citām valstīm, bijusi antikonstitucionāla.

Par šo tēmu ASV Babsonas koledžas ekonomikas emeritētais profesors Kents Džounss sacīja, ka lielākajai daļai D.Trampa noteikto tarifu juridiskajam pamatojumam ticis izmantots

Starptautiskais ārkārtas ekonomisko pilnvaru likums. "Lai gan likums ļauj prezidentam reaģēt uz ekonomiskām ārkārtas situācijām ar tādiem pasākumiem kā embargo un aktīvu konfiskācija tas, tomēr, neatļauj vienpusēji noteiktu tarifu izmantošanu," norādīja profesors K.Džounss. "Šis bija svarīgs punkts Augstākās tiesas lēmumā. Visos citos prezidentam pieejamos likumos tarifu piemērošanai ir īpašs formulējums, kas nosaka tarifu piemērošanas veidu, un šāda formulējuma nav Starptautiskajā ārkārtas ekonomisko pilnvaru likumā."

Jāatzīst, ka šī ir Donalda Trampa pirmā lielā sakāve Augstākajā tiesā, kurā viņš lēma, ka ir pārkāpis savas prezidenta pilnvaras, izmantojot likumu, kas paredzēts ārkārtas situācijām, lai apliktu ar nodokļiem Amerikas iedzīvotājus. "Atbrīvošanas dienas tarifi" bija nozīmīgs Donalda Trampa ekonomiskās un ārpolitikas elements. Tie ir ienesuši miljardus.

"Vairākuma lēmums, kurā tiesas liberālajiem tiesnešiem pievienojās arī trīs tās konservatīvie, noteica, ka prezidents ir pārsniedzis savas pilnvaras noteikt tarifus, pamatojoties uz ASV Konstitūcijas 1. panta 8. sadaļu. Jebkurai tarifu noteikšanas pilnvaru deleģēšanai prezidentam ārkārtas situācijā ir jābūt saskaņā ar šo noteikumu."

"Ir arī vērts atzīmēt, ka prezidents Tramps atklāti paziņoja, ka viena no tarifu priekšrocībām ir ieņēmumu apjoms, ko tie ienes. Taču tiesas tiesnešu vairākuma lēmumā tika norādīts, ka tās ir "neatļautas prezidenta pilnvaras aplikt ar nodokļiem", - to regulē arī 1. panta 8. sadaļas noteikums, kas šīs pilnvaras piešķir tikai ASV Kongresam."

***CITES - Konvencija par starptautisko tirdzniecību ar apdraudētajām savvaļas dzīvnieku un augu sugām, pazīstama arī kā Vašingtonas konvencija, ir daudzpusējs līgums apdraudēto augu un dzīvnieku aizsardzībai starptautiskajā tirdzniecībā. Konvencija tika izstrādāta, pamatojoties uz rezolūciju, kas pieņemta 1963. gadā Starptautiskās dabas aizsardzības savienības (IUCN) dalībvalstu sanāksmē. Konvencija tika atvērta parakstīšanai 1973. gadā, un CITES stājās spēkā 1975. gada 1. jūlijā. Tās mērķis ir nodrošināt, ka starptautiskā tirdzniecība (imports/eksports) neapdraud sugu izdzīvošanu savvaļā. To panāk, izmantojot atļauju un sertifikātu sistēmu. CITES nodrošina dažāda līmeņa aizsardzību vairāk nekā 40 900 sugām.**

